

ERDÉLYI GAZDA

AZ ERDÉLYI GAZDASÁGI EGYLET

HIVATALOS

KÖZLÖNYE.

Megjelenik minden kedden egy ivon és az egyleti tagoknak ingyen küldetik meg.

Nem tagok egész évre 2 frittal fizethetnek elő, féléves előfizetés el nem fogadtatik.

Pénz- és értékküldemények az ERDÉLYI GAZDA KIADÓ-HIVATALÁHOZ, a lap szellemi részét illető közlemények az ERDÉLYI GAZDA SZERKESZTŐSÉGÉNEZ czimzendők. A hirdetési díjszabályzatról a kiadó hivatal ad felvilágosítást.

Szerkesztő bizottság: elnök Dr. Berde Aron; Girsik János, Szabó Sámuel, Vörös Sándor, felelős szerkesztő: Gamauf Vilmos.

Tartalom: Visszapillantások a gyümölcs- és konyhakerti kiállításra. Ritter Gusztáv. — Rothadás és korhadás, a tápanyagok és épületfák conserválása. Dr. Mika Károly. — Megint a répa eltartásáról. Sz. A. — A talajmélyítés. Tamási. — Egyleti mozgalmak: I. Csikmegyei gazd. egyesület vál. ülése nov. 11-én. II. Marostordamegyei gazd. egyesület vál. ülése nov. 19-én. — Egyveleg: Gyűlési meghívó. Kiállítási kitüntetések. Értesítés. Borászati naptár. Falusi gazda. Magyarország állatállománya. — Üzleti heti szemle. — Piaczi árak. — Hirdetések.

Visszapillantások a gyümölcs- és konyhakerti kiállításra

(Budapest, 1885. október 18–31.)

I.

Miután egész Közép-Európában az őszi- és téli gyümölcs hozama a legjobb kilátással kecsegtetett; alapos lehetett azon remény, hogy a „nemzetközi“ kiállítás nemcsak Magyarország, hanem a szomszéd államok részéről is tömegesen lesz látogatva, — de e szép feltevésben csalódtunk, mert a tárlat nagyjában véve csak országosnak maradt és szó sem lehetett arról, hogy saját termelésünket a másokéval összemérjük. Éppen oly sajnós, hogy az idegen szakférfiak igen gyér számmal és kizárólag a monarchia másik feléből jelentek meg; ott láttuk gróf Attems Henriket (Gratz), dr. Stoll tanárt (Klosterneuburg), Jablanczy Gyula alsó-ausztriai vándortanárt, (ki azonban született magyar), Müller Hugót (Bécs) az alsó-ausztriai gyümölcstermelő egyesület titkárát és Fritscher Károlyt (Schloss-Herbersdorf, Styria), ki mint gyümölcstermelő és exporteur ismeretes. Pedig mennyire kívánatos lett volna azon országoknak néhány kapacitásával találkozni, hová gyümölcskivitelünk eddig indult és a jövőben is irányulni fog . . .

A kiállítás megnyitása október 15-ére volt kitzúve és a távolabbi résztvevők gyümölcsüket már be- vagy a gyűjtő egyleteknél átsomagolták; midőn egész váratlanul jött a meglepő hír (ez is csak az újságokban lett az utolsó perczben közölve), hogy a megnyitás október 18-ára marad. Mily káros befolyást gyakorolt ezen elhalasztás a gyümölcs tartósságára, különösen

a körtefélékre, azt igen sok kiállítmánynál az egyébként későbbben érő fajok tömeges rothadása mutatta; pedig elég baj volt már az is, hogy gyümölcsünk az idén hamarabb érett, mint rendszeren.

A kiállítási helyiségek elég tágasak voltak, csak az kifogásolható, hogy két külön fekvő épületben kellett az anyagokat elhelyezni és a többoldalú, szép és megfelelő díszítés dacára — az istállót nem lehetett feledtetni. Az 1881-iki országos kiállítás a városi vigadóban mindenesetre sokkal impozánsabb volt, a nagyszerű termék az egésznek benyomását a legsikeresebben emelték és a látogatót bizonyos ünnepélyes hangulatra keltették!

A kiállításnak főrendezője Molnár István csoportbiztos, a budai m. kir. vinczellér-képezde igazgatója, teljes odaadással igyekezett megküzdeni azon sok nehézséggel, mely az óriási anyag felszerelésével, kezelésével és katalogizációjával járt és örömmel valljuk be, hogy az adott viszonyok és nyújtott adatokhoz képest e nem irigyelendő feladatnak derekasan meg is felelt. Legsikerültebb eszméje az volt, hogy a kiállítást este is villamos világítás mellett a nagy közönség részére láthatóvá tette; — a hatás nagyszerűen meglepő volt, mert a gyümölcs színezete sokkal kápráztatóbban ragyogott, mint az őszi napnak komor fényében.

Érdekes lesz, mindenekelőtt az 1885-iki katalógust az 1881-ikivel összehasonlítani, hogy az előirt irányt, a fajok bőségét és helyes elnevezését illetőleg a haladást vizsgálhassuk.

Az előirt irány csak abban állhat, hogy a tulnag fajgyűjteményeket a műkedvelőknek, kik egyszersmint a legjobb pomologusok, kell átengedni; — igen természetes, hogy állami intézetek és nagyobb uradalmi kertészetek sem nélkülözhetik a megfelelő választékot. Ellenben a tulajdonképeni gyümölcstermelőket, kik a nagy fogyasztásra és kivitelre produkálnak, külön díjak kitzúzésével arra lesznek indítandók, hogy csak kevés jó és jól diszljó fajt miveljenek. Ez irány már 1881-ben ki volt

jelölve, de sajnos, hogy 1885-ben nem lett követve és ha már ezen nem segíthetünk, legalább a jövődöbeli kiállításoknál kellene arról gondoskodni, hogy több versenydíj tüzes-sék ki bizonyos meghatározott fajokra és gyűjteményekre.

Például az erdélyi országrészre nézve tán a következő tervezetet lehetne elfogadni:

1. Első díj: az erdélyi gazd. egyesület által ajánlott fajokra, kitünő fejlettséggel és helyes elnevezéssel.

Második díj: ugyanarra, igen jó fejlettséggel.

Harmadik díj: ugyanarra, jó fejlettséggel.

2. Első díj: kitünően fejlett legszebb piaci és kereskedelmi gyümölcsre, például Batul, Pónyik, Török Bálint, Angol arany téli parmán stb.

Második és harmadik díj: ugyanazokra gyengébb minőségben.

3. Díjak műkedvelők és nagyobb gyűjtemények részére.

4. Díjak újdonságokra vagy újonnan nemesített fajokra.

5. Díjak a legjobb és legszebb iskolakerti gyümölcsre, melyet kizárólag az illető tanító állíthat ki.

6. Díjak a gyümölcs csomagolás legcélszerűbb módjaira.

7. Díjak szépen elrendezett gyümölcs-asztaldiszkekre.

A többi országrészek számára u. m. Felső-Magyarország, Dunántul, Bánát, Alföld, nem volna nehéz hasonló programot felállítani; de mindenesetre ilyennek határozott kiírásával a termelőket az általánosan óhajtott helyes irányba terelni és a tulságos „magára hagyást” előnyösen elkerülni.

Az 1881-iki katalógusban az erdélyi gazd. egyesület csoportja rendszeresen volt feldolgozva, mely összeállítást jelenleg a kecskeméti vidéki gazd. egyesület utánzotta, de csak a papíron saját külön katalógusában; holott 1881-ben és most is az erdélyrészi kiállítvány szorosán a katalógus adatai szerint volt elrendezve.

A mi a kecskeméti katalógus szakszerű részét illeti, a szisztematikának szigorubb tovább fejlesztése kívánatos volna. Az erdélyi gazd. egyesület bemutatta az őszalmafajokat, az általános termelésre ajánlott fajokat és egy nagyobb gyűjteményt; e mellett az egyes kiállítók önállóan szerepeltek. A fentjelzett különválasztás: ősi, általános és különleges fajok, itt szerencsésen voltak keresztülvive s a kertészeti szakosztály buzgó működését megfelelő siker koronázta.

A vas megyei gazd. egyesület kiállítása szintén az előhaldottak közé tartozott; gyűjteménye a Diel-Lucas rendszere nyomán volt beosztva az egyes kiállítók neveinek fenntartásával; mely eljárás, kivált az egyes fajok terjedtségét illetőleg felette tanuságosnak bizonyult. Az egyesület külön katalógust is adott ki, mely igen nagy szorgalommal és correctséggel volt szerkesztve.

Kolozs-Monostor.

Ritter Gusztáv.

Rothadás és korhadás, a tápanyagok és épületták conserválása.

(Vége.)

A szárítás által kettős célzt érhetni el; az illető anyagok 70—90% vizet veszítenek s így az eltarthatóság mellett tápértékük is erősen concentráltatik. Azonban a szárításnál csak gyenge meleg kellő léghuzam mellett alkalmazható, különben a protoplasma megalvad s ennek következtében az illető anyag izéből veszít.

Ha az ily módon kiszáritott anyagok a nedvesség és levegőtől elzártnak és papír vagy staniolba takartatnak, jól eltartható surrogatumot nyerünk. A kiszáritás az által is eszközölhető, ha pl. oly anyagokat adunk hozzá, melyek a vizet nagy mértékben veszik fel és így azt a szárítandó anyagtól elvonják. Ezen módszer alkalmaztatik a hus beszósásánál, továbbá a gyümölcsök, főzélékek conserválásánál borszeszben, eczetben, cukoroldatban vagy glycerinben. Ha vizdus tápanyagokat ilyen conserváló folyadékokkal összehozunk, kicserélik vizüket a környező folyadékkal, míg a két különböző folyadék között egyensúly áll be.

A sóval bedörzsölt hus sólevet ereszt, mely természetesen behatol a husba is. Minél több só használtatik fel erre a célra, annál kevesebbre száll a hus viztartalma s ha a sóoldat még a rothadást okozó szervezetek protoplasmájának vizét is elvonja, a conserválás tökéletes lesz. Sajnos, hogy a beszósás alkalmával a vizen kívül tápalkatrészek is vonatnak el a husból, minek következménye aztán az, hogy a beszósott hússal való huzamos táplálkozás gyomorbetegségeket idéz elő.

A vizelvonó módszerek megválasztásánál mindig a szárítandó anyag az irányadó, mennyiben egyik anyag az egyik, a más ismét más módszer mellett conserválható legalkalmasabban. Így a husok és főzélékek sót kívánnak; a gyümölcsök cukor, alkohol, eczet vagy ezeknek keverékében conserválhatók. Nedvdus gyümölcsök eltartására igen alkalmas a száraz cukorpor is. Ha azonban a conserváló oldat nagyon hig lesz, maga az oldat válhatik a rothadást okozó szervezetek kedvező fészkevé. Ezen esetben a háziasszonyok a felfőzés (eczet) vagy a befőzés (cukoroldatok) által segítenek. Az első esetben a benne levő csirák megöletnek, a második esetben a vizfelvétel képessége elősegítettik. Angolországban a nagy szeszadó miatt különösen a faeczetet használják; ennek előnye ily esetekben az, hogy ment minden fermenttől és még a nagymértékben antiseptikus hatású kreosót nyomat tartalmazza. Eből magyarázható meg az angol pickles tartóssága.

A hus és halak füstölése szintén ide tartozik, mert először a só, másodsor a gyenge meleg füst által száríttatnak ki, mely utóbbi az antiseptikus kreosót tartalmazja hozzájuk.

Az u. n. antiseptikus anyagok mérgezőleg hatnak a rothadást okozó szervezetekre. Az összes ásványi mérgek, mint az arsenessav, higanysublimatum, zinkchlorid, kéksav stb. nagyon hathatós szerek, azonban a tápanyagok conserválására éppen mérges hatásuk miatt nem alkalmazhatók.

Csak olyan anyagokat lehet és szabad alkalmazni, me-

lyek felsőbbrendű szervezeteknek nem ártalmasak, de a micro-szervezeteket megölik. Ilyen anyag is van elég s számuk újabbak felfedezése által folytonosan gyarapodik; ilyen antiseptikus szerek a kreosót, carbolsav, salicilsav, mely utóbbiból pl. egy erőteljes egyén napjában 4—6 grammot is bevehet minden baj nélkül, míg egy pár milligramm ugyanebből az erjedést és rothadást meggátolja. Hasonló hatása van a bienzoésavnak, a cresotinsavnak és a kellemes illatú tymol-nak; továbbá használható antiseptikus szer a szénkéneg is, mely az alsóbb rendű szervezetekre nézve intensív méreg és a tápanyagokból használat előtt elpárologtatható; azután még használható a borsav és borax, végre számtalan illó olaj.

Ilyenmű szereket használnak a különféle ragályos betegségek ellen is (typhus, cholera, pyämia, lépfene stb.) az inficiált lakások és ruhák tisztításánál stb. A modern sebészet legszébb vívmánya éppen azon alapszik, hogy a sebtől carbolsavgőz, a Lister-féle kötés stb. által ezen bomlást okozó mikroorganizmusok távol tartatnak.

Az épületfák conserválásánál szintén az antiseptikus anyagok, de itt már természetesen a mérgesek is alkalmaztatnak. A fa, mely száraz helyeken vagy víz alatt fekszik érintetlen marad; az utóbbi esetben különösen, mert a csirák nem tapadhatnak meg rajta és a levegő, a meleg s más életfeltételeik hiányzanak; ezt legjobban bizonyítja a sweizi tavak czölöp-épitményeinek vizalatti maradványai. Azonban a fa a levegő és víz határán, vagy nedves talajban, nagyon ki van téve a rothadásnak. Különösen a fának nedvdus részei, ha az a használat előtt nem szárított ki kellőleg, vagy a tavasszal és nyáron vágott fa, vannak nagyon kitéve a rothadásnak. Az által, hogy csak télen vágott fát használunk s vágás után a rügyeket kihajtani engedjük, minek következtében a még benne levő nedvek felhasználhatnak; továbbá azáltal, hogy hosszas ideig vízben kilugozzuk és végre, hogy csak a fa keményét használjuk a fa tartósságát nagyban előmozdítjuk. A földbe helyezett résznek megszenesítése, vagy bekátrányozása szintén ilyen óvintézkedés.

Sokkal alaposabb conserválási mód az említettekénél, a z antiseptikus szerek által való beható impregnálás. Ilyen szerek a rézvitriol, higanychlorid, zinkchlorid, végre a kátrány destillálása alkalmával képződött nehéz olaj, mely sok carbolsavat tartalmaz és a víz utólagos behatolását nagyon gátolja. Leghathatósabb volna talán a fakátrány, mely már a legrégebb időkől fogva alkalmaztatik a hajóépitéseknél. A nyers kátrány 40—50% finomul elosztott szenet tartalmaz, mely a bekenés után, ha az illó rész elpárologott, mint leváló fekete kéreg marad vissza. Azon szokásos eljárás, hogy a conserválandó fát kátránnyal egyszerűen bekenik vagy az illető folyadékba beáztatják, keveset használ, mert a bezárt levegő nehezen távozhatik el. Valamivel többet ér azon módszer, mely szerint a conserváló oldatot az élőfa nedvaramlása által szivatjuk fel. Hasonlót mondhatni azon eljárásról is, melynél csak a facsupjáról hántjuk le a kérget s a vágási felületet pedig az illető oldatot mártjuk; ez

által a fánedve fent folytonosan elpárolog, helyét pedig az alulról beható conserváló folyadék foglalja el. Ezen eljárás fordítva is eszközölhető, mennyiben a fa lekerekített csúcsára egy hengert oly módon illesztünk, hogy abból a conserváló folyadék a fába leszivároghat. Mindezen eljárásoknak hiánya abban áll, hogy ezek által a fának csak legkülső rétegei conserválóznak, melyeket a feldolgozás alkalmával úgy is lefaragnak.

Hol a velejáró költségek kifizetik magukat, vagy elkerülhetetlenül szükséges, ott a conserválás más eszközökkel s géperővel eszközöltetik; természetesen az eredmény ezen esetben mindig kifogástalan. Azonban miután ezen módszer complicált és költséges volta miatt úgy sem igen alkalmazható a közönséges életben, részletes leírását mellőzhetjük.

A fa conserválásánál, a különben nagymértékben antiseptikus hatású vassókat, pl. a vasvitriolt olcsósága daczára sem alkalmazhatni, mert az ebből képződő vasoxyd (rozsdá) a farostokat gyorsan szétroncsolja. Ezen vasoxyd az oka annak is, hogy az épületfák rendszeren a szegkek körül kezdenek megromlani, ha ezek szinezve nincsenek.

A fentebbiekből láthatjuk, hogy mily nagy szerepet játszanak ezen parányi szervezetek a természetben; romboló munkájuk anyagot talál mindenütt, megtámadnak minden szerves anyagot, s ha azokat nem védelmezzük, hatalmukba kerítik, hogy felbontsák alkotó részeikre. Ha az élet harc és küzdelem, akkor ezen védelmi harc ezen parányi ellenségeinkkel szemben a legnehezebb, és mégis végre mindnyájau legyőztünk általuk — a sirban.

Dr. Mika Károly.

Megint a répa eltartásáról.

(Válaszul R. J. urnak.)

Bocsásson meg, nagyon tisztelt uram, mivel a közügy érdekében ezen ártatlan feleselést folytatni szerencsém van, de az „Erdélyi Gazda“ 44. számában közölt válasza ezen — kissé triviális — közmondást juttatja eszembe: „Nincs igazad; ne hagyj magad!“ Bocsásson meg ez alkalmazásért, mert nem polemizálni, hanem használni akarok.

„Nincs kifogása a 120—240 cm. illetőleg 75—150 cm. méretek ellen, habár jobb a keskenyebb kupacz.“ Nem ez a vita tárgya, mert én is készséggel csatlakozom oda, hogy jobb a keskeny kupacz; hanem abban volt eltévesztve a kegyed ajánlata, hogy a fenék szélességéhez aránylag igen magas halmozást javasolt. Ez ellen szólótam én mult közleményemben s most már constatálhatom, miszerint egyetértünk abban, hogy a függélyes magasság az egész fenék szélességnek $\frac{1}{2}$ része legyen.

A kegyed sorai „kis gazdáknak voltak szánva“. Az „Erdélyi Gazda“ olvasóinak igen nagy, talán tulnyomó része kis gazdákból áll. De éppen ezeknek kell olyat ajánlani, a mit huzamos tapasztalat a legjobbnak bizonyított, mert a kis gazdának nincs módja a kísérletezésre, s ha az ajánlatokba helyezett bizalmában csak egyszer is csalódott: elveszti tanulási kedvét s marad a káros slendrián mellett. Én sem v

gyok „nagy gazda“, de földeimnek több mint fele részén takarmány terem; 150 négyes fogatu szekér csomaládém van besavanyítva, tehát nagyon is tudom, hogy mibe kerül a vastag beföldelés; 200 négyes fogatu szekér répám áll kupaczkokban, tehát a szalmázás gyakorlását is ismerem, s különösen ez utóbbinál több év tapasztalatai után azon erős meggyőződésben vagyok, hogy eljárásom jó. Sokszor láttam már megfagyott, vagy kihajtott, sőt rothadt répát is; de gazdaságomban soha. És ezért ajánlom eljárásomat különösen a kis gazdáknak. A nagybirtokos könnyen experimentálhat.

Constatálom, miszerint kegyed, tisztelt uram, elismeri, hogy eljárásom olcsó. Én is elismerem, hogy „a legolcsóbb munka nem mindig a legjobb“; de ha mégis minden irányban jó, akkor egyszersmind a legjobb is, mert az ma már nem képezi ellenmondás tárgyát, hogy a termelési költségeket a megengedhető határokig és okszerűen redukálnunk kell, ha azt akarjuk, hogy a tiszta haszon fedezhesse a modern életmód rohamosan emelkedő igényeit.

A sérült és csonka répák közé éppen nem számítom azokat, melyek már korhadtak, rothadásnak indultak. Ez egy kissé erőszakolt értelmezés. Az ilyen répák egyszerűen a trágyadombra valók. De nagyobb mérvű répatermelésnél annak tekintélyes része bizony kisebb-nagyobb mérvben megsérül; különösen a „Mammuth“ válfajnál megsérül annak legalább 10—20%-ka. Mit csinálunk ezekkel — nagyobb quantumnál — ha nem tennők kupaczkba? De különben is fentartom azon, több évi tapasztalatomból eredett állításumat, hogy a különben egészséges, sérült vagy csonka répa sem maga nem romlik meg a kupaczkban, sem a kupaczkot meg nem rontja, bármit mondjon is az idézett Stephens-féle elméleti tanács. Sőt fölemlitem azt, hogy a „Mammuth“-féle hosszú válfajból azokat, melyeket magtermelésre válogattatok ki, már a kupaczkolásnál ketté vágatom s így szándékosan megcsonkítom, s a csírás rész is teljes épségben éri meg a kiültetési időt, april utolsó napjait, midőn pedig a takarmányozandó rész már rég elfogyott.

Hogy a czukorrépa gazdaságokban milyen eljárás diví: ezt — megvallom — nem tudom. Lehet, hogy ott nem alkalmaznak szalma takarót, hanem csak földelnek, mert talán — a mint említeni tetszett — nincs elég szalmájuk. De az is lehet, hogy czukorgyáraink talán részben éppen azért buknak egymásután, mert a hiányos betakarás miatt sok répa elfagyván, a megmaradottakért igen magas árt kell fizetni, vagy pedig saját termelésnél ennek felhasználható hozama lesz igen kevés s így igen drága. És itt méltóztassék megengedni, hogy tisztelettel visszanyujtsam saját fegyverét, hogy t. i. „a legolcsóbb munka nem mindig a legjobb“. Pedig még az is kérdés, hogy valjon a tiszta földelés olcsóbb-e a szalmázásnál? Erős télen a laza föld 80 cmnyire is átfagy. Tehát, hogy az elfagyás ellen biztosítsuk répánkat, 80 cmnél vastagabb földréteget kellene rá halmozunk. Vajjon 80—90 cm. vastag földrétegnak 2 m. magasra halmozásánál nem-e többé kerül a munka, mint szalmázásnál a szalma értéke és a munka együtt? Hanem igenis, elfogadom, és magam is azt állítottam,

kegyednek azon nyilatkozatát, hogy a szalmatakaró a földréteggel együttesen szolgál alkalmas közegül a répakupaczk megvédésére, de csak oly értelemben, hogy a szalma a szükséges hőfok visszatartására szolgáljon, a föld pedig arra, hogy a szalmaréteget a hupaczkra nyomja s a csapadékokat levezesse.

A szelelőkre vonatkozólag szavainak magyarázását, az egyetlen „volna“ szó kihagyásával szívesen elfogadom, de már az istállótrágya alkalmazásánál teljesen fön kell tartanom véleményemet. Nem azt mondom, hogy az erjedő istállótrágya nem fejleszt és nem visz át meleget, sőt ellenkezőleg. De ezen idegen melegre egyfelől éppen semmi szükségünk sincs, mert csak a répának saját hőfokát kell — és ezt is csak részben — visszatartanunk, mit a szalmatakaró és a szelelők egymást kiegészítő, ellensúlyozó hatása által érünk el; de másfelől amaz idegen meleg, nagyon ritka kivétellel éppen veszélyes lenne, mert a répát nemcsak a fagytól kell óvnunk, hanem — sőt enyhe télen még inkább — a csirázástól és rothadástól is. Már pedig az utóbbiakat éppen a fölösleges meleg idézi elő.

Végezetül: csakugyan nem hiszem azt és nem is állítom, hogy a répa „elegendő vastag földtakaró alatt, szalma nélkül is ki ne állná a telet;“ csak hogy az az „elegendő“ szó nagyon relativ fogalmat képez, valamint hogy a tél és tél között is igen-igen nagy a különbség. Nekünk — itt a havasok közelében — sőt az erdélyi részek legtöbb vidékén is, hogy biztosítva érezhessük magunkat, legalább 1 meter vastag földtakaróra lenne szükségünk. Ennek halmozási költsége pedig bizony sokkal többre menne, mint az általam ajánlott szalmázás értéke és munkabére. Már pedig a magyar gazga jelszavának így kell hangzani: „Kevésbébb termelési költség!“

És ebben — úgy hiszem — csakugyan egyetértünk.

Székely-Keresztur.

Sz. Á.

A talajmélyítés.

A talajmélyítés is egyike azon rendkívüli talajművelési munkálatoknak, melyekre nézve a gazdák még mindig kétségben vannak, a mennyiben az egyik rendkívüli fontosságot tulajdonít neki, a másik pedig a talajmélyítéstől, mint előtte ujdonságtól irtózik, félven, hogy a nagyobb munka és költség által földjének termőréteget nem hogy javítja, hanem még tán meg is rontja.

A talajmélyítése által valóban rendkívüli eredményeket érhetünk el, de másrészt ki kell mondanunk, hogy a mélyítés helytelen alkalmazása által legjobb földeinket is évek hosszú sorára megronthatjuk és csak kitartó fáradsággal s költséggel leszünk képesek talajunk termőképességét, illetőleg a status quo antét helyreállítani. Ez okból a gazdának, mielőtt talaja mélyítéséhez fogna, tisztában kell lenni a talajmélyítés lényegével s tudnia kell, hogy mi tulajdonképen a talajmélyítés, mielő előnyei és hátrányai lehetnek annak, mikor vállalkozhatik e rendkívüli talajművelési munkára, s a kivitelnél mi módon kell eljárnia. A talajmélyítés egy rendkívüli talajművelési, illetőleg talajjavítási mód, mely által a talajnak felső rétege az ugyne-

vezett feltalaj vastagabbá tétetik, illetőleg az eddigi altalaj egy bizonyos rétege feltalajjává változtattatik át.

A talajmélyítés, a mint már előbb említém, sok munkával és költséggel járó művelet, mely munka és költség azonban sok esetben megtérül, a mennyiben a mélyítés által.

1. A növények gyökerei mélyebben hatolhatván, a talaj azon rétegeiből is szedhet össze a növény magának tápanyagokat, melyekben eddig a növényi tápanyagok kihasználatlanul heverték. Ennek természetes következménye, hogy a növények több tápanyagot szerezvén össze, erőteljesebben is fejlődnek.

2. A talaj felmelegedési képessége előmozdítatik, miáltal egy különben hideg nedves talaj melegebb s szárazabb lesz, ennek következtében az ott tenyésző növények jobban fejlődhetvén, a föld nagyobb terméseket hoz.

3. Az altalajban előfordulható és a növényekre ártalmas keverékek és vegyületek (pld. savanyu televény, mocsárércz, vasélecs stb.) ártalmatlanná tétetnek.

4. A vetések a szárazság, nedvesség és kifagyás ellen jobban biztosítva vannak.

5. A kártékony gyomok és rovarok mélyítés által kevesbítettnek, sőt teljesen elpusztítottanak.

Mindezen előnyök daczára nagyon óvatos legyen a gazda a mélyítéssel és csak az esetben fogantatosítsa, ha mindazon körülményeket tekintetbe vette, melyek a mélyítésnél irányadóul szolgálnak.

A gazdának mielőtt mélyítéshez fogna tisztába kell jönnie, hogy minő a földjének altalaja, mennyi trágyával rendelkezik és ha ezekre nézve kedvező állapotok mutatkoznak, a mélyítés utáni első években termelendő növényekre nézve is tisztába kell jönnie.

Az altalaj minőségét illetőleg a mélyítési szándékozó gazda általánosságban azt tartsa meg, hogy ha szelid természetű, jó termő feltalaj mellett, szivós vad altalaja van, hagyjon fel a mélyítéssel, mert ha felhossa az altalajt, csak több év múlva és csak is bő trágyázás és kitünő mivélés által lesz képes azt szeliddé, jó termővé átalakítani. Ha például egy kötött feltalaj alatt laza, vizet átteresztő altalaj van, de ez csak vékony réteget képez, vagy megfordítva, úgy a mélyítés nem lesz tanácsos, mert ez által talajunkat megrontjuk. Vagy ha az altalajban igen sok vasvegyületnek vannak, jobb lesz a mélyítés szándékkal felhagyni, vagy ha már mélyítünk, először csak vékony, pár centiméter mély réteget hozzunk fel.

Sziklás, görgeteg nagy kavicsból álló altalajt felhozni illetőleg ily altalaj mellett mélyítési senkinek sem fog eszébe jutni.

Egyéb körülmények között a mélyítés ajánlható és kifejti magát.

A mélyítési szándékozó gazdának tisztába kell jönnie továbbá azzal is, hogy mennyi trágya áll rendelkezésére, mert ha talaját megmélyítette, vastagabb réteggel kellvén ezután trágyázni, nagyobb trágyakészletének kell lenni mint azelőtt volt.

A mélyítés után pedig földolog lesz, a természetű növények kiválasztása. Erre nézve szabályul felállíthatjuk, hogy mélyített talajban első években csakis oly növények természetűek,

melyek csekély igényűek u. m. répa, köles, rozs, pohánka, zab, stb. és csak midőn a mélyített föld trágyázás és kellő megművelés által megszeliődött, természetük igényesebb növények is.

A mélyítés vagy e célra készített mélyítő ekével, vagy közönséges ekével eszközöltetik, úgy, hogy két közönséges eke jár egy és ugyanazon barázdába. Történhetik a mélyítés akkép is, hogy egy közönséges eke után turó ekével a föld csak felturatik s nem fordítatik fel vagyis nem hozatik a felső rétegbe.

Végre szántással összekapcsolt ásás által mélyíthetünk, a mi azonban lassu és költséges munka és csak kicsinyben nyerhet alkalmazást.

A mélyítésnek mindig tél előtt kell történni és ismétlődik 5—8 ik év után.

(Sz. B. Gazd. Lap.)

Tamási.

Egyleti mozgalmak.

I. Csikmegyei gazd. egylet igazgató választmányának ülése 1885. november 11-én.

Elnök Becze Antal az ülést megnyitván, a földművelés-, ipar- és keresk. ügyi m. kir. ministeriumnak több rendbeli leirata olvastatott és vétetett tudomásul s az azokban kivántató intézkedések megtétele elnökségre bízott.

A kolozs-monostori gazdasági tanintézetől rendelt 40 drb kan és 30 drb kocza süldőnek minél előbb leendő elszállítatásával elnökség megbízott. Ennek folytán, remélhetőleg az említett sertések még e hó folytán át lesznek adhatók a községeknek és magánosoknak.

Sajnos tudomásul vette az igazgató választmány a földmiv. minister urnak azon leiratát, melyben az egyesület részére kért ezer frt államsegélyt ez évre nem utalványozta. A segély megtagadása miatt az egyesület működésében hátráltatva lesz, a mennyiben e miatt több programmba vett közigazdasági terv kivitelében meg lesz akadályozva. Elhatározatott, hogy az idei költségvetésből ezen remélt államsegély kilátásában felvett tételek, a mennyiben lehetséges törültsenek.

Miután az államsegély megtagadása azon okon alapszik, hogy az egyesületi tagoktól a tagsági díjak nagyon fogyatékosan folytak be, pénztárnok Cziko Sándor utasított, hogy a hátralékos tagsági díjakat — szükség esetén az egyesületi ügyész közbejöttével is — szigoruan hajtsa fel.

Ezután egyhangulag elfogadtatott azon üdvös indítvány, hogy gazdasági egylet külön faiskolát s e mellett egy mintaméhészetet s konyhakertészetet állítson be. A 2 holdnyi terület és a kezelőnek — ki egyuttal mint vándortanító is működne — évi 500 frtnyi fizetés a megyei törvényhatóságtól keretik.

Folytatólag tárgyalatott András György, Baka János, Bartis Lajos, ifj. Főrika Ágoston, Horó Pál, Köllő János, Márkos János, Szabó Imre és Székely János tanítók faiskolák állapotát feltüntető kimutatásai és ezekkel kapcsolatosan a faiskolák megvizsgálására kiküldött bizottságok jelentései — határozatott, hogy miután a pályadíjak a kikötött feltételek értelmében jövő 1886. év október havában fognak odaitélni, em-

litelt pályázók felhívandók lesznek, hogy faiskoláik állapotáról szóló jelentéseiket jövő évről is annak idején terjeszszék be, hogy így a faiskolák érdeme iránt annál biztosabb meggyőződést lehessen meríteni. Azon pályázók kérvényei, kik jelentéseiket most be nem terjesztették, jövőre nem vétetnek figyelembe.

Ifj. Molnár József e. ügyész előterjesztette a hitelszövetkezetek felállítása érdekében hozzá véleményezés végett áttett alapszabály-tervezetekre vonatkozó javaslatát. E tárgyban egy bizottság küldetett ki Mikó Bálint, Becze Antal, Cziko Sándor, ifj. Molnár József és Nagy Imre személyében azon felhívással, hogy legközelebbi ülésen jelentéseiket terjeszszék elő.

Végül Deák Ignác megyei közgazdasági előadó bejelentette, hogy az ingyen használatra kiadandó három bikát az egyesületi küldöttekkel egyefértőleg K.-Ujfalú, Cs.-Szentlélek és Gy.-Ujfalú községeknek adta át. Helyesítő tudomásul vétetett. Ezzel az ülés véget ért.

II. Marostordamegyei gazd. egylet igazgató választmányának ülése november 19-én.

A marostordamegyei gazdasági egylet választmányára Máriaffy Albert alelnök vezetése alatt folyó hó 19-én tartá első ülését báró Apor Károly nagyérdemű elnök elhunytá után, mely alkalommal a tagok igen szép számmal jelentek meg. A gyűlés elején Deák Lajos kir. tanfelügyelő, mint alapító illetve választmányi tag meleg szavakban emlékezett meg a derék elnöknek az egylet iránt öt éven át tanúsított buzgóságáról és indítványára a választmány egyhangulag elhatározta, miszerint fájdalommal részvete jegyzőkönyvileg kifejeztessék és az elhunytak családjához részvét irat intéztessék, egyuttal helyeslő tudomásul vétetvén az elnökség azon intézkedése, hogy a néhai koporsojára annak idején küldöttség által koszorút tétetett.

Mint hogy pedig az évi rendes közgyűléstől csak rövid idő választ el, felesleges volt az elnöki helyre nézve további intézkedést tenni, mivel az alapszabályok értelmében az alelnökök addig akadálytalanul végezhetik az elnöki teendőket.

A gyűlés több érdekes tárgya közül kiemelem a következőket: Az erdélyi gazdasági egylet követelése a kiállítási térdíjak fejében 132 forintban beküldetett; a helyi iparosoknak ugyancsak országos kiállítási czélokra segélyül 50 forint adott. A földmívelési ministeriumnak több rendbeli leiratára véleményes jelentések tétettek illetve küldettek fel. Az egylet több tagja az országos gyümölcsészeti kiállításon kitüntetésekert nyert, a kitüntetések neveit egy más alkalommal lesz szerencsém közölni.

Eszmecsere folyt a még mindig jelentékeny gyümölcskészletek értékesítése tárgyában, mely alkalommal felhozott az erdélyi gazdasági egylet ez irányú érdekes vállalkozása is, azon megjegyzés tétetvén erre, hogy kívánatos volna tájékozásul még a mustrák beküldése előtt is a 3 osztályú almákra nézve némi hozzávetőleges árak köztudomásra hozatala, mivel igen nagy aránytalanságok létesülhetnek különben. Így például tudok eseteket helyben, hogy az igen szép válogatott első osz-

tályú batul alma 60 krtól 1 frtig váltakozva adatik el vékájával (70—75 darab) a mi mindenesetre tulságos árhullámzás ugyanazon helyen és időben és a termelő közönségnek nagy kárára van.

Ezzel kapcsolatban Hajnal József kertészeti szakosztályi elnök ismert jeles gyümölcsstermelő és Deák Lajos melegen ajánlották a gazdaközönség illetve a választmányi tagok figyelmébe az országos gazdasági egyesület könyvkiadó vállalatában megjelent Semler-féle, Gamauf Vilmos által kitünően átadomított gyümölcsstermelési és főleg gyümölcsértékesítési gyakorlatias irányú kézikönyvet.

Megállapítottatott a költségvetési előirányzat alapján a cselédjutalmazásokra kibocsátott pályázati hirdetmény szövege; öt régi, hű férfi cselédnek együtt 100 forint fog karácsoni ajándékkul kiosztatni, a pályázati kérések kellőleg felszerelve decz. 15-ig lesznek az egyleti titkár Lokodi Jánoshoz Marosvásárhelyre beküldendők, később érkezők nem vétetnek figyelembe.

Végül egy bizottság küldetett ki a jövő évi költségvetési előirányzat és munkaprogramm elkészítése végett.

Maros-Vásárhely.

Marosi.

EGYVELEG.

— Gyűlési meghívó. Az erdélyi gazdasági egylet igazgató választmányára 1885. évi november hó 26-án azaz csütörtökön délután 3 órakor ülést tart az egyleti irodában (belkőzépütoza 11. sz., I. emelet), melyre a tagok ezennel tisztelettel meghívotnak.

* * *

— Kiállítási kitüntetések. Ő Felsége a király nov. 13-ról kelt legmagasabb elhatározásával a budapesti országos kiállítás alkalmával szerzett kiválóbb érdemek méltánylásául 246 egyént részesített kitüntetésben, kik közül — az elnökség kivételével — csak azokat közöljük, kik a mezőgazdasági és erdészeti szakokat mivelik. Legfelsőbb elismerést nyertek: Báró Ambrózy Béla, nagybirtokos; Bedő Albert, orsz. főerdőmester; Bujánovics Sándor, gróf Károlyi Alajos jószágigazgatója; Emich Gusztáv, nagybirtokos; Eöri Farkas Kálmán, orsz. bizottsági tag; ifj. Freystädter Vilmos, nagybirtokos; Katona Zsigmond, kecskeméti gyógyszerész és pomológus; Visontai Kovács László nagybirtokos; Kozma Ferencz, min. tanácsos; Krocsák Emil, jószágigazgató; Gróf Lázár Jenő, nagybirtokos; Lengyel Antal, szolnoki birtokos; Máday Izidor, osztálytanácsos; gróf Nádasdy Ferencz, nagybirtokos; Prugberger József, min. tanácsos; Rónay Antal, főerdőtanácsos; gróf Schönborn Ervin, nagybirtokos; gróf Tisza Lajos, nagybirtokos; Tormay Béla, min. tanácsos és Wekerle Sándor, min. tanácsos. — Dr. Matlekovits Sándor, elnök-államtitkár a Szt.-István-rend középkeresztjét; gróf Zichy Jenő, másodetnök az I. osztályú vaskoronarendet és dr. Schnierer Gyula, kiállítási igazgató a Ferencz-József-rend középkeresztjét nyerte. — Pfeiffer Mátyás, a köbányai sertéstőzsde elnöke magyar nemességgel, Adler Mór éz ottani hizlalda elnöke a III. osztályú vaskoro-

narenddel lett kitüntetve. — Ferencz-József-rendet kaptak: Bertha György, a vas megyei gazd. egyesület igazgatója; Domány József, aradi bornagykereskedő; Grubiczy Géza, min. titkár; Kuh Károly, a gyapjúmosó-gyár igazgatója; ifj. Palugyay József, pozsonyi nagykereskedő. — Koronás arany érdemkeresztet nyertek: Gábor József, az érdiószegi vinszellér-képezde igazgatója. Neruda Nándor, gyógynövény kereskedő; Ritter Gusztáv, főkertész és segédtanár a kolozs-monostori gazd. tanintézetben, Seyderhelm Ernő és Szelnár Adolf műkertészek. Végre arany érdemkeresztet kaptak: Kondor Vilmos, erdész és Schilhán Péter, horpácsi kertész.

— Értésítés. Kertészeti szakosztályunk fölhívása folytán egyleti irodánkba (bel-közép-utca 11. sz. gr. Mikóház) már meglehetősen mennyiségben küldettek mustra gyümölcsök, — fölhívjuk rá a vevők figyelmét. Kapható batul, pónyik, ananász renet, téli arany pármén, kasseli nagy renet, Jeges tánygyér vagy édes telető, egy párféle szercsika, muntinesco, piros stettini, korodai renet stb. 50—60 kr. litervékája, a szebb példányok 1—1 kr. Óhajtandó, hogy mind a beküldők, mind a keresők száma szaporodjék.

— Borászati naptár 1886. évre. Szerkesztette dr. Nyári Ferencz, kiadta a Franklin társulat; ára 80 kr. E csinosan kiállított házi naptár a szőlőszeti és borászati szakközlemények mellett a természettudományt és kertészetet is felkarolja. A közlemények legjelesebb íróinktól valók. Melegen ajánljuk különösen a szőlőtermelők és kertészeknek e naptárt.

— Falusi gazda naptára 1886-ra megjelent. Szerkeszti Sporzon Pál. Mint jó házi naptárt nem tudjuk eléggé ajánlani különösen gazdák, kertészek, lelkészek és tanítók számára. A szokásos naptári részleten kívül szakközleményekben kiterjed a mezőgazdaság minden ágára s az egyes cikkeket ábrákkal illusztrálja. A közlemények milyenségére vonatkozólag, azt hisszük, elég garancia, ha szerzőknek neveit soroljuk fel, u. m. Ébner Sándor, Fehér Zoltán, Erdélyi Károly, K. Ruffy Pál, Kacziány Nándor, Rombay Dezső, stb. Ismételve felhívjuk a t. olvasó közönség figyelmét e naptárra. Ára 80 kr.

— Magyarország állatállománya. A földmívelés-, ipar- és kereskedelemügyi mintsterium mezőgazdasági osztályának statistikai szaka Fiáth Miklós báró vezetése alatt összeállította az 1884-diki állatfelvétel eredményét. E szerint volt:

	Különbözet	
	1884.	1881-hez képest
Magyar szarvasmarha	3.829,898 +	447,101
Szines "	939,495 —	201,693
Bivaly	119,645 +	26,087
Ló	1.748,859 —	70,793
Szamar és öszvér	22,893 —	6,970
Sertés	4.803,639 +	1.230,108
Juh és birka	10.594,831 +	1.342,780

Mint e számokból látható, marhaállományunk általában növekedett és pedig szaporodott különösen a magyar szarvasmarha, a bivaly, a sertés, a juh, birka és a kecske. És itt meg kell jegyeznünk, hogy a sertésnél a viszonyítás 1870-re vonatkozik, mert ez állatnemnél azóta nem volt felvétel. Csökkenés mutatkozik a lovaknál és a színes szarvasmarhánál. Az utóbbit azonban bőven kiegyenlíti a magyar marhánál mutatkozó növekedés.

Üzleti szemle.

Marha- és sertésvásárok jegyzései.

Budapesti marhavásár nov. 19-én. Összes felhajtás 3251 db. nagy és apró marha. — Ebből eladatott 56 db. bika, 1385 db ökör, 604 db vágó tehén, 300 db fejős tehén, 54 db. bival, 343 db. borju, — db. bárány, 510 db. juh. Árak: bika darabonként 65—150 frt, ökör páronként 170—350 frt, vágó tehén páronként 110—180 frt, fejős tehén darabonként 100—160 frt, bival páronként 120—170 frt, borju darabonként 12—34 frt, bárány páronként — — forint, juh páronként 4—11 frt. Húsarak 100 kilonként: ökörhús 48—55 frt, tehénhús 40—45 frt, borjuhús 60—65 frt, bivalhús 38—42 frt.

Pozsonyi marhavásár nov. 23-án. Összes felhajtás 1188 darab, és pedig 1012 darab magyar, — darab lengyel és 176 darab német fajta. Árak 100 kilonként: magyar hizó 55—63 frt, lengyel — frt, német 60—64 frt, tehén — — frt, bika — — frt, bival — — frt. Lábán darabonként — — frtot fizettek.

Bécsi marhavásár nov. 23-án. Összes felhajtás 1855 drb és pedig 404 drb. magyar, 481 drb. lengyel és 970 drb. német fajta. Árak 100 kilonként: magyar hizó 53—64 frt, lengyel 53—58 frt, német 54—64½ frt, tehén — — frt, bika — — frt, bival — — frt. Lábán darabonként — — frtot fizettek.

Kőbányai sertésvásár nov. 20-án. (Az első magyar sertéshizláló és kölcsönelőgező részvénytársaság jelentése.) Az üzlet e héten különösen leszurásra érett árban emelkedett árak mellett szilárd volt, ellenben könnyebb fajtákban csöndes.

Heti átlagárak: magyar vál. áru 260—320 klg. nehéz 47½—48 krral, 180—240 klg. nehezek 47½—48½ kr. Öreg 300 klg. túli nehéz 44—45 kr, vidéki sertés 41—43 kr, könnyű — kr. Transítóban: szerbiai 43—44½ kr., románia — — kr, tuskés — krral tiszta kilogrammonként. Összes felhajtás: 13158 darab, összes elhajtás 11200 drb.

Bécsi sertésvásár nov. 17-én. Összes felhajtás 7478 drb. és pedig 1152 drb. nehéz, 2000 drb. középnehéz és 4126 drb. süldő. Árak 100 kilonként: nehéz 42—43 frt, középnehéz 39—41 frt, süldő 28—38 frt; szalonna és zsir — — frt.

Felelős szerkesztő: GAMAUF VILMOS.

Hirdetések.

Kívánatra árlapok és költségvetések bérmentve küldetnek.

Üzlet nagyobbítás és vízművészeti kellékek tárlata.

Szerelő-műhely vízvezeték-kötők s berendezéseire.

(1.) Tetemesen leszállított gyári árak mellett. (47—52.)

Sz. 5326—1885.

n. k.

Pályázat.

Fogaras város közönségénél 300 frt. évi fizetés és szabad lakással egybekötött kertési állomásra a pályázat hirdettetik, felhívtnak mindazok, kik ezen községi kertési állomást elnyerni óhajtnak, hogy előéletük és a kertészetbeni jártasságukat előtűntető okmányokkal felszerelt folyamodványaikat, legkésőbb jövő december hó 20-ig a városi előljárásnál nyújtsák be.

A szegődményes feltételek az előljárásnál megtekinthetők.

A város n. k. előljárása Fogaras, 1885. november hó 10-én.

(1—3) (16.) Keresztényi, főbíró.

A magyar gazdatisztek és erdészek segélyegyesülete

ajánlja a t. cz. földbirtokos és bérlő uraknak állás-közvetítő-osztályánál bejelentett tagjait elhelyezésre. Az ez ügyben való felvilágosítások díjmentesek. Ügyvezetői iroda: Budapest, papnövelde-utca 6. szám alatt.

(47—52.)

(3.)

Krocsák G. Emil,
e. ügyvezető.

PIACZI ÁRAK.

A heti vásár		Gabona mérték	tisztá buza	elegy buza	rozs	árpa	zab	török-buza	100 kilo		1 köb-meter tüzifa	1 kilo marhahús
helye	napja								széna	szalma		
k r a j c z á r o k b a n												
Bécs	november 21	metermázsa	840	—	710	700	690	600	—	—	—	—
Budapest	november 21	"	780	—	645	685	655	575	—	—	—	—
Balázsfalva	september 3	hektoliter	450	350	325	—	200	450	—	—	250	36
Brassó	november 20	"	620	420	380	260	180	300	380	225	240	40
Deés	november 10	"	600	560	480	—	200	380	620	280	320	23
Gyula-Fehérvár	november 21	"	600	525	450	—	250	300	450	135	260	40
Kézdi-Vásárhely	november 19	"	580	500	350	260	180	380	300	100	270	32
Kolozsvár	november 19	metermázsa	740	—	540	—	480	440	500	150	300	42
Maros-Vásárhely	október 1	metermázsa	618	485	485	440	418	423	260	130	290	32—36
Nagy-Szeben	november 20	hektoliter	540	420	350	350	190	370	200	140	388	40—46
Nagy-Várad	november 17	"	546	414	384	308	326	310	500	160	380	48
Sepsi-Szent-György	november 23	"	630	550	360	240	170	320	300	125	150	32
Szász-Régen	november 19	"	600	400	350	300	190	340	400	240	260	28
Torda	november 21	"	575	375	375	300	160	300	300	20	250	36

Nyomatott Gámán János örökösénél, közép-utca Minorita-épület.